

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Stordammens skola i Uppsala
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Stordammens skola. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Stordammens skola i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera olika frågor löpande kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas. Observera att formuläret skickas separat som ett dokument.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11904) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialoger med formativ respons.

Lärarna ger eleverna stöd i att utveckla olika idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Av dokument som begärts in från huvudmannen och av intervjuer med lärare och elever framgår att slöjdundervisningen är processorienterad i flera steg, där elever exempelvis tidigt i arbetet uppmanas att skapa inspirationskollage för att synliggöra sina idéer. Elever berättar i intervju att lärarna ger inspiration och instruktioner genom att visa filmer, ge exempel på hemsidor och att tillhandahålla litteratur och mönster i salarna. Lärare och elever berättar att en arbetsprocess vanligtvis inleds med att läraren visar föremål och går igenom olika metoder. Exempelvis berättar elever i intervju att en arbetsuppgift i materialinriktningen trä och metall är att tillverka en låda med ett gångjärn av trä. Inledningsvis får alla elever under lärarens ledning öva på att göra gångjärn av trä för att därefter skissa och göra ritningar till en personligt utformad låda av trä. Varje elev väljer därefter föremålets

form inför att de ska tillverka föremålet och förse det med gångjärn. Lärare och elever berättar i intervju att eleverna uppmuntras att prova olika tillvägagångssätt för att lösa arbetsuppgifter. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall uppmuntras eleverna att använda olika tillvägagångssätt. Till exempel kämpar flera elever med att fästa metallgångjärn med flera små skruvar i trälådorna de tillverkar. Läraren visar elever olika tekniker samt flera olika typer av verktyg och beskriver hur de kan använda verktygen för att underlätta monteringen. Flera elever börjar om eller byter metod i arbetet efter att ha fått olika alternativ att ta ställning till av läraren. Exempelvis växlar en elev från stämjärn till figursåg.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under arbetsprocessen genom dialoger och formativ återkoppling. Lärare och elever berättar att lärarna ger eleverna återkommande stöd genom att visa hur eleverna ska gå tillväga och lärarna är noga med att låta eleverna behålla initiativet genom att eleverna får utföra momenten själva. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall stöttar läraren en elev som ska fästa en gavel på ett mindre trähus. I dialogen ger läraren eleven olika alternativ att välja bland för att monteringen av gaveln ska bli stabil. Utifrån lärarens förslag om att antingen använda spackel eller att nyttja en egen blandning av lim kombinerat med sågspån väljer eleven det senare alternativet. För att uppnå ett gott resultat ger läraren eleven rådet att använda en röd skruvtving och frågar om eleven vet hur det verktyget ser ut. Eleven svarar ja och hämtar tvingen och fäster på egen hand ihop trähusets delar. Andra elever för diskussioner med läraren om olika antal magneter för att deras väskor av trä ska stängas lagom hårt. Läraren frågar en elev om vilket antal magneter eleven tror blir mest passande. Läraren visar dessutom eleven olika verktyg för att hålla i magneten medan den limmas fast mot trämaterialiet. Eleven utför sedan monteringen och läraren tar ett steg tillbaka. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil ska några elever välja tyg och läraren frågar dem hur de tänker kring materialens tjocklek, funktion och mönster. Eleverna bestämmer själva vilket tyg de vill ha och läraren visar på olika alternativ beroende på vilka val eleverna gör. Exempelvis visar läraren en elev skillnaden i funktion mellan muddar i mudd-väv och muddar i stretchtyg. Eleven kommer i dialog med läraren fram till att hen inte vill ha några muddar alls, och läraren påminner om att eleven ändå behöver någon sorts avslut för att det valda tyget inte ska tråda sig.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att arbetet motiverar eleverna till utveckling oavsett kunskapsnivå. Lärarna berättar i intervju att de utmanar eleverna genom att utforma uppgifter på flera nivåer. En lärare i materialinriktning textil berättar i intervju att de exempelvis erbjuder elever flera olika modeller av necessärer att välja mellan. Varje modell kan sedan i sin tur utvecklas och tillverkas på mer avancerade nivåer för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, utifrån materialval och mängden detaljer på föremålet. Lärare berättar vidare att de har höga förväntningar på alla elever oavsett könstillhörighet eller bakgrund och i relation till elevers olika förkunskaper. Elever bekräftar i intervju att lärarna har höga och rimliga förväntningar och att lärarna anpassar arbetsuppgifter så att alla elever stimuleras till utveckling. Exempelvis berättar elever att lärare ser vilka elever som behöver mer hjälp för att utvecklas samt att lärarna ställer krav på att elever skapar egna mönster eller tillverkar mer avancerade föremål. Elever berättar dessutom att de uppmannas att prova nya material och tekniker. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall arbetar en elev för första gången vid den elektriska figursågen och uttrycker osäkerhet inför momentet. Läraren ger eleven stöd både verbalt och konkret så att eleven lyckas väl vid maskinen. Vid samma lektionsobservation berättar läraren för en annan elev att läder går att färga. Eleven svarar att hen inte kände till detta och uttrycker sin nyfikenhet på att prova att färga läderspännat till sin låda av trä.

Lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att elever får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter. Lärare berättar i intervju att eleverna arbetar både individuellt och tillsammans med andra. Lärarna berättar till exempel att de är noga med att planera in tillfällen för gemensamt lärande och att det är vanligt förekommande att eleverna lär sig av varandra genom att samtala om sin process tillsammans. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil får eleverna exempelvis göra olika överväganden i grupp utifrån ett antal utklippta kort med olika moment för att sy en tröja. Läraren går under tiden runt och ställer fördjupande frågor medan eleverna resonerar kring i vilken ordning momenten ska utföras och lägger sedan korten i en föreslagen ordning. I dialogerna betonar läraren att det finns flera olika tänkbara ordningsföljder och säger att det också kan finnas kort som är överflödiga. Senare under samma lektionsobservation samarbetar flera elever i processen med att tillverka varsin tröja. Eleverna hjälps åt att mäta olika mått på varandra med måttband och resonerar under tiden tillsammans kring varje moment. Elever ger i intervju även exempel på att

de hjälper varandra med olika moment i arbetsprocessen i materialinriktningen trä och metall exempelvis genom att tillsammans limma ihop delar till ett större föremål. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer arbetar vissa elever tillsammans samtidigt som andra elever arbetar individuellt.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna reflekterar över sin arbetsprocess och resultaten tillsammans med lärare.

Eleverna får möjligheter att löpande reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja kreativitet och självständighet. Lärarna uppger att eleverna får reflektera kontinuerligt tillsammans med läraren under lektionerna genom att lärarna exempelvis ställer individuella frågor till elever och lärarna låter eleverna bedöma resultaten av de olika momenten som eleverna genomfört. Exempelvis berättar en lärare i materialinriktning textil att hen ställer reflekterande frågor till eleverna så som "Vad händer då?", "Vad blir konsekvensen av det?", "Tycker du själv att det ser rätt ut?" samt "Vad säger instruktionerna du utgår ifrån?". I slutet av Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil reflekterar elever över processen genom att bland annat anteckna i sina loggböcker. Elevernas reflektioner utgår från lärarens frågor om vad de arbetat med denna lektion och vad de planerar att fortsätta med nästa slöjdlektion. Läraren uppmanar eleverna att reflektera över vilka nya begrepp de har lärt sig under lektionen. Läraren låter några elever läsa upp sina tankar. Läraren resonerar med eleverna om på vilka sätt de kan utveckla och fördjupa reflektionerna. Elever berättar i intervju att läraren i materialinriktning trä och metall är positivt inställd och läraren för samtal med elever om hur det som blivit fel kan lösas. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall låter läraren en elev beskriva betydelsen av hur rejäl stängningsmekanismen av en trälåda blir utifrån olika antal magneter.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning fördjupar elevernas kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskap om olika slöjdmeter som bidrar till hållbara föremål.

Eleverna får endast till viss del fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung, framställning och transport påverkar miljön. Lärare i materialinriktning textil berättar i intervju att samtal ibland förs med elever om skillnaden mellan naturliga och konstgjorda material och hur dessa påverkar miljön. Elever berättar att lärare i materialinriktning textil exempelvis uppmanar elever att använda återvunnet material som fyllning i stället för bomull då det kräver mycket vatten vid framställningen. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att undervisningen sällan är utformad så att eleverna får möjlighet att fördjupa sina kunskaper kring hur olika materials ursprung, framställning och transport påverkar miljön. Elever berättar i intervju att det i materialinriktning trä och metall inte förs samtal om olika materials ursprung och transporter. Elever kan i intervju inte ge exempel på vilka träslag som de använder i föremål de tillverkar.

Undervisningen innehåller moment som ger eleverna kunskap om slöjdmeter som bidrar till slöjdföremål som är användbara och håller länge. Lärare i materialinriktning textil berättar i intervju att de ofta för samtal med eleverna om vad produkten ska användas till och utifrån det synliggör vilka sömmar föremålet kräver för att hålla länge. Exempelvis för

läraren samtal med elever om olika textila kassar som ska hålla för antingen många liter mjölk eller för andra varor som väger mindre och då inte kräver samma förstärkning. Lärare berättar att de brukar testa elevernas produkter i undervisningen genom att dra lite i föremålets sömmar och därigenom visa eleverna vad de kanske behöver förstärka. Lärare berättar dessutom att de uppmanar elever att använda flera olika sömnadstekniker i samma föremål i syfte att öka föremålets hållbarhet. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil för läraren samtal med elever om stretchtygets egenskaper och hur det påverkar val av söm för att säkra hållfastheten i det färdiga föremålet. I dessa samtal betonar läraren värdet av att eleven reflekterar över hur sicksacksöm fungerar i relation till stickade kontra vävda tyger. Elever berättar i intervju att läraren i materialinriktning trä och metall exempelvis visar hur två träbitar kan limmas ihop likt pusselbitar så att skarven blir starkt sammansatt och föremålet håller länge. Eleverna ger dessutom exempel på att läraren uppmanar elever att olja in eller måla föremål av trä i syfte att de ska vara användbara under en lång tid.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i begränsad utsträckning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken mån eleverna får reflektera över hur det egna arbetet kan påverka miljön. I intervju ger elever och lärare bland annat exempel på att elever i materialinriktningen textil har fått arbeta med återbruk då de tillverkar necessärer av textila stuvbitar. Lärare uppger att elever i vissa mindre projekt enbart får använda sig av stuvbitar. I intervju berättar elever att de fått reflektera över och göra val av metoder för resurshushållning då lärare samtalat med dem om att klippa i kanten av tygstycken samt att använda stuvbitar. Elever berättar även i intervju att de vid några tillfällen tagit med sig kläder hemifrån för att laga. Lärare i materialinriktning textil berättar att elever ges möjlighet att göra jämförelser av material ur ett miljöperspektiv. Till exempel har elever fått jämföra bambugarn med garn gjort av ull samt utveckla kunskaper om nedbrytningstider för olika textila material. En lärare i materialinriktning textil ger även exempel på att elever fått jämföra skinn med konstgjort skinn. Av intervju med lärare i materialinriktningen trä och metall framgår att frågor om miljöpåverkan främst kommer upp spontant i undervisningen. Lärare berättar att de i undervisningen fokuserar på sparsamhet bland annat genom att eleverna får använda spillbitar. Elever bekräftar i intervju att lärare samtalat med dem om att använda spillbitar.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.¹ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen endast i begränsad utsträckning bidrar till att fördjupa elevernas kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Undervisningen innehåller vissa moment som ger eleverna kunskaper om olika material gällande hållbarhet, men undervisningen ger inte eleverna fördjupade kunskaper. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap

¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.³

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas även inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. I materialinriktning trä och metall får eleverna sällan reflektera över materialens påverkan på miljön. Detta sker främst spontant i undervisningen och inte som planerade inslag. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhetsfrågor samt därefter ges möjlighet att själva jämföra och välja material utifrån hållbarhet, utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen kan göra medvetna val och använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk och reparation samt vård av material och föremål.

³ [Undervisning i slöjdämnet | Lärportalen | Skolverket](#). Hämtad 2026-05-12.

⁴ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön samt möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar arbetar tillsammans i slöjdundervisningen. Rektorn, lärarna och eleverna berättar i intervju att slöjdgrupperna är könsblandade och att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis i alla årskurser. Samtidigt genomför skolan ett experiment där eleverna i en klass i årskurs 9 fått välja inriktning detta läsår. Rektorn berättar att eleverna i detta experiment till stor del har valt inriktning utifrån könshomogena mönster men att de ännu inte utvärderat experimentet. Av dokument som begärts in från huvudmannen samt i intervju med rektorn och lärarna framgår vidare att rektorn har givit lärarna förutsättningar att regelbundet träffas för att gemensamt planera så att flickor och pojkar möts i undervisningen. Lärare och elever berättar i intervju att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med en kombination av olika material. Exempelvis tillverkar elever lådor av trä med handtag och låsfunktioner i läder och metall. Likaså ger elever exempel på att de valt att använda textilier på lådans insida för att ge ett mjukt intryck.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Lärarna arbetar endast sporadiskt inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionella perspektiv. Lärare berättar i intervju att de spontant synliggör föreställningar om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna när tillfällen kommer upp, men att de inte planerat hur de ska diskutera jämställdhetsfrågor med eleverna. Exempelvis berättar en lärare att elever har uttryckt att de inte behöver kunna sy för att mamma ändå ordnar det hemma. Vid dessa tillfällen passar läraren på att ställa motfrågor så som hur eleven ska klara uppgiften att sy om mamma inte är på plats. Elever och lärare berättar i intervju att lärare sällan för samtal med eleverna om hur slöjdämnet utvecklats från att historiskt ha varit könsuppdelat till att idag vara ett sammanhållet ämne. Elever berättar i intervju att flickor och pojkar får samma möjligheter i slöjdundervisningen och att undervisningen i slöjdämnet är jämställd mellan flickor och pojkar. Samtidigt bekräftar elever att de inte ges möjlighet att diskutera hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa deras vardag och framtida val. Elever uppger vidare att de inte heller för samtal i undervisningen om historiska perspektiv på jämställdhet inom slöjdämnet, exempelvis utifrån äldre tiders hantverksföremål och slöjdtraditioner. Lärarna berättar i intervju att de sällan för samtal om hur de i undervisningen ska motverka traditionella könsmonster eller vidga elevers föreställningar om kvinnligt och manligt kopplat till ämnet slöjd. Av samtliga intervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna till viss del arbetar med att vidga och utmana eleverna i deras val av material och metod men det är sällan utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. Lärare berättar i intervju att de sällan medvetandegör eleverna om begränsande könsnormer, så att eleverna kan utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av traditionella normer. Däremot berättar lärarna att de för vissa samtal med eleverna om yrken där elever kan komma att arbeta konkret med sina händer.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera olika frågor löpande kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare i begränsad utsträckning diskuterar frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarna bemöter främst frågor om föreställningar och normer kring kvinnligt och manligt vid uppkomna situationer men behandlar inte dessa frågor planerat i undervisningen. Dessutom utmanar lärare sällan eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna mönster. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller kommande utbildningar och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare återkommande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar

⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁶

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Åke Isaksson

Föredragande
Signerat av: Åke Isaksson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Maria Hermansson deltagit.

⁶ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-18

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Stordammens skola den 8 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åke Isaksson och Maria Hermansson.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Uppsala kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 650 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁷

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁸ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁹

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁰

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹¹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹² I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁷ 26 kap. 20 § skollagen.

⁸ 1 kap. 4 § skollagen.

⁹ 1 kap. 5 § skollagen.

¹⁰ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹² 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹³

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁴

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁴ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁵

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁶

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁷

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁸

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁷ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁸ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁹

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²¹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²² På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²³

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²⁰ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²¹ 2 kap. 9 § skollagen.

²² 2 kap. 10 § skollagen.

²³ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁴

²⁴ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.